

КРЕАТИВНИЙ ПРОСТІР

Журнал засновано 2020 року.

Журнал є електронним науковим виданням.

Міжнародний стандартний номер періодичного видання ISSN 2710-1177 (online)

Журнал індексується за показниками h-індекс (Google Scholar), i10-індекс (Google Scholar).

Наукові статті розміщуються в базі даних інформаційного ресурсу «Наукова періодика України», в пошуковій системі наукових публікацій «Google Scholar», на сайті засновника www.newroute.org.ua.

Засновник та видавець журналу: «Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня «Новий курс» (рік заснування – 1989).

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК№6392 від 07.09.2018.

Видавець зареєстрований у глобальному реєстрі видавців Global Register of Publishers.

Контакти: +380970440309, creatspace2020@gmail.com, info@newroute.org.ua

Вул. Манізера, 3, м. Харків, 61002, Україна.

Публікація у журналі вважається науковою працею, яка опублікована у вітчизняному електронному науковому періодичному виданні та підтверджує апробацію наукових досліджень автора. Журнал не входить до переліку фахових видань України.

Журнал є мультидисциплінарним науковим виданням.

Автори несуть відповідальність за зміст (авторство та самостійність досліджень), точність та достовірність викладеного матеріалу.

Редакція може не поділяти точку зору авторів.

Статті публікуються в рамках проведення міжнародної науково-практичної конференції «Креативна трансформація та модернізація сучасного суспільства», 27 січня 2021 р., м. Харків, Україна. Розміщення статті автора у журналі є підтвердженням участі автора у конференції.

Редакційна колегія:

Кучин Павло Захарович, заслужений артист України, СГ НТМ «Новий курс» (головний редактор)

Акіншина Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Гончаренко Тетяна Ігорівна, СГ НТМ «Новий курс» (відповідальний секретар)

Дубовик Наталія Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, Державний університет телекомунікацій

Єрошенко Олена Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківська державна академія культури

Калініна Ольга Сергіївна, кандидат культурології, Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Карпинський Борис Андрійович, доктор економічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка

Кислюк Любов Вікторівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, Луганський національний аграрний університет

Косуля Ірина Юріївна, кандидат соціологічних наук, доцент

Кучин Сергій Павлович, доктор економічних наук, професор, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського

Сафонова Наталія Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Столярчук Ольга Святославівна, кандидат філософських наук, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Сторож Олена Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет

Рассомахіна Ольга Андріївна, кандидат юридичних наук, доцент, Європейський університет

Тополевський Віктор Юрійович, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури

Федоренко Микола Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Харченко Артем Вікторович, кандидат історичних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Шевчук Інна Володимирівна, кандидат наук з державного управління, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

УДК 009:3(082)

К79

Креативний простір: електрон. наук. журн. – № 1. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2021. – 103 с.

© СГ НТМ «Новий курс», 2021

© Автори, 2021

Розділ четвертий*Економіка, юриспруденція, політика, публічне адміністрування***Ільків Наталія Володимирівна**

Кандидат юридичних наук, доцент

*Львівський державний університет внутрішніх справ***ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ПРАВНИКІВ
ЯК УМОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ**

Стаття присвячена питанням практичного спрямування підготовки здобувачів вищої юридичної освіти. Проаналізовано перелік компетентностей випускника-правника та нормативний зміст підготовки, які вміщені у Стандартах вищої юридичної освіти бакалаврського та магістерського рівнів, з точки зору їх практичної направленості. Досліджено, що однією із структурних змін у системі вищої юридичної освіти повинна стати зміна у підходах до поєднання теоретичного та практичного навчання під час підготовки правників. Ключові слова: концепція розвитку юридичної освіти, практика, правник

У Стандарті вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право» (далі – Стандарт 1) [1], та Стандарті вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти для отримання освітнього ступеню вищої освіти «магістр» за спеціальністю 081 «Право» у галузі знань 08 «Право», (далі – Стандарт 2) [2], визначено як ціль навчання - набуття здатності розв'язувати складні задачі та проблеми у сфері правотворчості і правозастосування та/або у процесі навчання. Виходячи з цього окреслено інтегральну компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Відповідно сформований перелік загальних та спеціальних компетентностей. Їх аналіз вказує на визнання складовою змісту юридичної освіти формування ґрунтовних теоретичних знань та практичних компетентностей правників.

Актуальним у цьому контексті є відомий вислів Аристотеля, що розум полягає не лише у знаннях, але й в умінні застосувати знання на практиці. Розроблення нормативно-правової основи для поєднання теоретичного та практичного навчання під час підготовки правників є важливим аспектом реформування юридичної освіти.

У проєкті Концепції розвитку юридичної освіти при визначенні проблеми, яка потребує розв'язання, зокрема невідповідність змісту юридичної освіти і якості підготовки в правничих школах сучасним вимогам ринку праці та викликам, що стоять перед сучасним демократичним суспільством, глобальним тенденціям розвитку та завданням професійної діяльності правників у різних сферах діяльності, вказано на недостатній рівень практичних навичок у значній частині випускників правничих шкіл України. Причиною такого стану визнається відсутність або недостатність практичної складової у більшості освітніх програм підготовки правників та складнощами системного залучення правників-практиків до викладання права [3].

Загалом погоджуючись з необхідністю долучення правників практиків до освітнього процесу, слід вказати на поверховий підхід розробників проєкту до його втілення, оскільки він не ґрунтується на реальному стані навчально-методичного та кадрового забезпечення освітнього процесу.

Серед заходів з посилення в освітніх програмах практичної складової у проєкті передбачено встановлення мінімального обсягу практичної підготовки (не менше 30 кредитів ЄКТС) (що є вже закріплено у Стандарті 2), здійснення взаємного моніторингу з боку правничої школи, баз практики та відповідних професійних правничих спільнот, за проходженням практики та розвиток юридичних клінік й впровадженню в освітній процес навчальних курсів з юридичної клінічної практики.

Підтримуючи важливість таких заходів, слід зауважити, що основні ж проблеми пов'язані з відсутністю ефективних методичних рекомендацій та механізмів контролю. Набуття практичних навичок часто є формальними, а їхня комплексність та ґрунтовність пов'язується з матеріалами звіту чи якістю зібраних під час практики формальних документів [4, с. 124].

Оскільки результати навчання мають корелюватися з компетентностями випускника, то для оцінювання результатів проходження практики слід взяти до уваги результати навчання, які здобувач вищої юридичної освіти повинен продемонструвати, що є закріплені у розділі Стандартів 1 та 2 «Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання». Так, у Стандарті 1 окремо визначені результати з правозастосування, до яких віднесені - застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані

правові висновки; готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях; надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Практичну спрямованість має і більшість результатів навчання, вміщених у Стандарті 2. Серед них - проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження; обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання; оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності; генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг; використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції; аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів; обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування; мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування; брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини; інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Тож для оцінювання програмних результатів практики, що повинно здійснюватися зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами, доцільною є розробка т.зв. «чек-листів», складених на підставі матриці відповідності визначених Стандартом вищої освіти результатів навчання та компетентностей, із орієнтовними критеріями оцінювання, а також можливістю для зауваг і пропозицій від стейкхолдерів. Вони у сукупності із іншими матеріалами практики повинні стати підставою для оцінювання результатів проходження практики здобувачем вищої юридичної освіти.

Таким чином, однією із структурних змін у системі вищої юридичної освіти повинна стати зміна у підходах до поєднання теоретичного та практичного навчання під час підготовки правників та перерозподілом уваги при підготовці на користь практичної складової в освітніх програм підготовки правників.

Джерела

1. Стандарти вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1379. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/081-pravo-bakalavr.pdf>
2. Стандарти вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти для отримання освітнього ступеню вищої освіти «магістр» за спеціальністю 081 «Право» у галузі знань 08 «Право», затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 17.08.2020 р. № 1053. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha/standarty/2020/08/081-pravo-magistr.pdf>
3. Проект Концепції розвитку юридичної освіти. URL: [http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/koncepcziya-vdoskonalennya-pravnichoyi-\(yuridichnoyi\)-osviti-dlya-faxovoyi-pidgotovki-pravnika-vidpovidno-do-evropejskix-standativ-vishhoyi-osviti.html](http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/koncepcziya-vdoskonalennya-pravnichoyi-(yuridichnoyi)-osviti-dlya-faxovoyi-pidgotovki-pravnika-vidpovidno-do-evropejskix-standativ-vishhoyi-osviti.html)
4. Більченко В. В. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні. Теорія та практика правоохоронної діяльності: Міжн. наук.-практ. конференція (11 листопада 2016 р.) / упор. Ю. С. Назар. Львів : ЛьвДУВС, 2016. С. 42-45.

Перетяцько Тетяна Миколаївна

Полтавський державний аграрний університет

Науковий керівник: Кулик Вікторія Анатоліївна, доктор економічних наук, професор

Полтавський державний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «КАПІТАЛ»: СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Проаналізовано поняття «капітал» у працях вчених-економістів. Систематизовано основні напрями еволюції поняття «капітал» до середини ХХ століття. Уточнено особливості трансформації поняття «капітал» у цифровій економіці. Ключові слова: інформаційний капітал, інформація, капітал, цифрова економіка.

В економічній науці поняття «капітал» займає одну із ключових позицій. Його вивченням у різних аспектах займалися вчені протягом багатьох століть. Капітал – був підставою для дискусії для представників багатьох економічних шкіл.

Перша задокументована спроба визначення капіталу зафіксована у працях Аристотеля (384-322 рр. до н. е.). Він вважав капітал синонімом багатства та поділяв його на два види: 1) багатство, пов'язане із нагромадженням матеріальних цінностей. На думку Аристотеля воно є обмежене фізичними вимірниками